

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Aan het Presidium

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Bouwbegeleidingscommissie
M. J. van der Leeden
Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag

datum 2 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

T 070 318 2311

Geacht Presidium,

Uw College heeft naar aanleiding van de brief van de stuurgroep in uw vergadering van 29 april jl. wederom gesproken over de renovatie van het Binnenhof. Aanleiding was de brief van de bestuurlijke stuurgroep renovatie Binnenhof (hierna: stuurgroep) van 23 april 2015, waarin de stuurgroep u op de hoogte heeft gebracht van een aantal zaken betreffende de renovatie van het Binnenhof. In deze brief gaat de stuurgroep tevens in op een aantal vragen uit de brief van de Bouwbegeleidingscommissie (hierna: commissie) van 26 maart 2015, die uw College heeft doorgeleid naar de stuurgroep. Eén van de uitkomsten van deze vergadering was om op korte termijn een gesprek te organiseren met de principalen die betrokken zijn geweest bij de intentieovereenkomst van 28 oktober 2010. De commissie zou graag op de hoogte worden gebracht van de uitkomsten van dit gesprek.

In de brief van de stuurgroep van 23 april 2015 wordt nogmaals onderstreept dat renovatie van de gebouwen aan het Binnenhof noodzakelijk is. Zoals uit de reeks adviesrapporten en technische inspecties, waaronder de op verzoek van uw College opgestelde review van deze stukken (review en beantwoording vragen van de commissie over de review zijn bijgevoegd) blijkt zijn de gebouwen aan het Binnenhof dringend toe aan renovatie. Ter illustratie enkele voorbeelden (die op verzoek van de commissie zijn aangereikt door het Rijksvastgoedbedrijf) die de noodzaak van de renovatie onderstrepen:

- Het merendeel van de installaties is aan het einde van zijn levensduur waardoor de kans op uitval en daarmee verstoring van het bedrijfsproces steeds groter wordt. Op het Binnenhof zijn nu regelmatig technische storingen die, soms ternauwernood, verholpen worden, en de kans op grootschalige uitval neemt steeds verder toe.
- Hoewel er op dit moment geen direct gevaar voor de veiligheid en gezondheid van de gebruikers van de gebouwen bestaat, zijn de brandveiligheidsinstallaties aan het einde van hun levensduur en is de brandveiligheid van de monumentale panden

De Bouwbegeleidingscommissie bestaat uit de volgende leden: Elias (voorzitter), Van Meenen (ondervoorzitter), Van Laar, Madlener, Öztürk, Kuiper en Tigchelaar

datum 2 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

onvoldoende. Er is een verhoogd risico op het ontstaan van brand, onder meer door de combinatie van bouwkundige gebreken (bijvoorbeeld kans op lekkage) en elektrische gebreken (open en bloot liggende bedrading en apparatuur, overvolle kabelgoten). Hoewel regelmatige controles en testen borgen dat bij brand de mensen veilig kunnen vluchten, zal als gevolg van het ontbreken van compartimenteringen een brand zich echter snel kunnen ontwikkelen. De commandant van de brandweer heeft reeds aangegeven dat gehandhaafd zal worden wanneer de brandweer het beeld krijgt dat er niet op korte termijn gestart wordt met de renovatie of wanneer de tijdelijke voorzieningen, als overbrugging, niet getroffen worden. Handhaving kan betekenen dat het Binnenhofcomplex (ook nieuwbouw Tweede Kamer) per direct gesloten wordt en pas vrijgegeven wordt als alle noodzakelijke definitieve brandveiligheidsmaatregelen getroffen zijn.

Het zal u niet verbazen dat de commissie met de stuurgroep van mening is dat de noodzaak van een spoedige renovatie (de waarom-vraag: waarom moet er worden gerenoveerd worden?) niet meer ter discussie staat.

De commissie is daarom van mening dat het opnieuw ter discussie stellen van de noodzaak van de renovatie onwenselijk is voor de voortgang van het besluitvormingsproces, en niet in de laatste plaats voor de gezondheid en veiligheid van de Binnenhofbewoners. En de commissie is dan ook van mening dat zij het niet verantwoord acht om te doen alsof reële, gevalideerde en van een double check voorziene feiten niet zouden bestaan.

De commissie wil uw College er op wijzen dat de discussie over de renovatie van het Binnenhof zich in dit stadium van het besluitvormingsproces moet richten op de volgende twee aspecten:

- de reikwijdte van de renovatie: welke renovatie is werkelijk noodzakelijk en welke is wenselijk (de wat-vraag);
- de wijze waarop de renovatie wordt uitgevoerd: is het Binnenhof tijdens de renovatie wel of niet gedeeltelijk in gebruik, wat is de daaraan gekoppelde renovatieduur, welke mogelijkheden van tijdelijke huisvesting zijn er (de hoe-vraag).

Over deze twee aspecten van de renovatie van het Binnenhof – het hoe en waarom – wil de commissie het volgende onder uw aandacht brengen.

Alternatieve uitvoeringsvarianten

De commissie heeft op 26 maart 2015 uw College een brief gestuurd waarin zij u heeft geadviseerd meerdere varianten in beeld te laten brengen op basis waarvan een gedegen en zorgvuldige besluitvorming over de renovatie van het Binnenhof mogelijk wordt gemaakt. De commissie heeft hierbij aangegeven dat er naast de bestaande uitvoeringsvarianten, namelijk de niet-gefaseerde aanpak met een doorlooptijd van 5,5

datum 2 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

jaar en een gefaseerde aanpak met een doorlooptijd van ca. 13 jaar, meer uitvoeringsvarianten in beeld moeten worden gebracht door het Rijksvastgoedbedrijf. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft toegezegd de uitwerking van enkele alternatieve uitvoeringsvarianten medio juni aan onze commissie te doen toekomen en nader toe te lichten, alvorens hierover in de stuurgroep een besluit wordt genomen. Om het verdere besluitvormingsproces niet onnodig te vertragen zal de commissie uw College haar advies over de alternatieve uitvoeringsvarianten zo spoedig mogelijk doen toekomen. Indien deze varianten in voldoende mate tegemoet komen aan het verzoek van de commissie, acht de commissie het niet uitgesloten dat uw College nog voor het zomerreces een gedegen en weloverwogen besluit kan nemen over de wijze waarop in uw ogen de renovatie van het Binnenhof dient te worden uitgevoerd.

Reikwijdte van de renovatie

In de brief van 26 maart jl. heeft de commissie tevens het belang en de noodzaak van groot onderhoud en renovatie van de gebouwen aan en rond het Binnenhof onderstreept. De commissie is van mening en kan zich vinden in de lijn van de stuurgroep dat de renovatie op een sobere en doelmatige wijze dient te worden uitgevoerd. De commissie is met de stuurgroep tevens van mening de minimale reikwijdte van de renovatie (de zogenoemde basisrenovatie) nog eens kritisch moet worden bekeken. De commissie acht het daarbij van groot belang dat de basisrenovatie niet verder gaat dan alleen de noodzakelijke ingrepen die voortvloeien uit (vigerende) wet- en regelgeving (i.c. het bouwbesluit en de eisen van brandveiligheid) en het herstel van geconstateerde gebreken (i.c. bouwkundige gebreken, technische gebreken, ICT-gebreken, beveiligingsgebreken, gezondheidsgebreken en veiligheidsgebreken). Wenselijke, maar niet noodzakelijke ingrepen (op het terrein van functionaliteit, architectuur, historische en monumentale waarde en duurzaamheid) dienen volgens de commissie helder te worden omschreven, zodat over de wenselijkheid hiervan een gedegen besluit kan worden genomen. Bij zowel de noodzakelijke als de wenselijke ingrepen is het voor de besluitvorming ook noodzakelijk dat een grove indicatie van de bandbreedtes van de kosten (voor zover niet aanbestedingsgevoelig) wordt gegeven.

Tenslotte

Uit de adviezen en rapporten van de experts, ook uit de door uw College gevraagde review, blijkt onomstotelijk dat renovatie van de gebouwen aan het Binnenhof dringend noodzakelijk is. Vertraging in de besluitvorming kan betekenen dat het bedrijfsproces door uitval van installaties ernstig wordt verstoord en de veiligheid van de bewoners van het Binnenhof in het geding komt en niet meer kan worden gegarandeerd.

[Geef tekst op]

datum 2 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

De commissie adviseert u derhalve uw verantwoordelijkheid op dit punt te nemen en – ook lastige – besluitvorming niet langer vooruit te schuiven.

Hoogachtend,

De Bouwbegeleidingscommissie,
voor deze

Ton Elias,
Voorzitter van de Bouwbegeleidingscommissie